

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Algıladıkları Olimpik Değerlerin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Günay YILDIZER¹, Nida COŞKUN²

¹Eskişehir Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-4292-2156>

²Eskişehir Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-8624-4406>

To cite this article/ Atf için:

Yıldız, G. ve Coşkun, N. (2021). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin algıladıkları olimpik değerlerin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 67-79.

Özet

Bu çalışmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin algıladıkları olimpik değerlerin cinsiyet, sınıf düzeyi, olimpiyat takibi değişkenlerine göre incelenmesidir. Koenigstorfer ve Preuss'un (2018) çalışmasında geliştirdikleri Olimpik Değer Ölçeği (ODÖ)'nin Türk beden eğitimi öğretmen adayları arasında geçerlik ve güvenilirliğini tespit ederek, cinsiyet, sınıf, olimpiyat oyunlarını takip etme durumlarına göre karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada katılımcıların Türkiye'de farklı üniversitelerde öğrenimlerini sürdüren 146 beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencisidir. Katılımcıların 64'ü kadın (%43.8), 82'si erkektir (%56.2). Katılımcıların 28'i birinci (%19.2), 22'si ikinci (%15.1), 39'u üçüncü (%26.7), 57'si ise son sınıf öğrencisi (%39.1) olurken, ayrıca katılımcıların 80'i (%54.8) olimpiyat oyunlarını takip ettiğini geri kalan 66'sı (%45.2) ise takip etmediklerini raporlamıştır. ODÖ'nün, Doğrulayıcı Faktör Analizi ile örneklem üzerinde Türkçe'ye uyumu tespit edilmiştir. Cronbach Alpha değerine bağlı güvenilirlik analizleri sonucunda iç tutarlık katsayıları başarı altboyutu için 0.95, ayrımcılık karşıtlığı altboyutu için 0.94 ve arkadaşlık altboyutu için 0.98 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular ODÖ'nün güvenilirliğini temsil etmektedir. Katılımcıların cinsiyet değişkeninin ODÖ alt boyutları üzerinde oluşturduğu farklılıkları anlamak için yürütülen ve her alt boyut için anlamlı farklılıklar içeren bağımsız gruplarda t-testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda kadın katılımcılar erkeklere göre yüksek bir şekilde olimpik değerlerin başarı, ayrımcılık karşıtlığı ve arkadaşlık anlamı taşıdığını raporlamaktadırlar ($p < 0.05$). ANOVA ve t-testi sonuçlarına göre sınıf düzeyi ve olimpiyatları takip etme durumları algıladıkları olimpik değerler arasında bir farklılık oluşturmamıştır. Sonuç olarak ODÖ'nün beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinde geçerli ve güvenilir bulunması, bir alt boyuttan elde edilebilecek en yüksek puan değerlendirildiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetten bağımsız olarak yüksek düzeyde olimpik değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Gelecekte olimpik değerleri farklı gruplarda araştırmak isteyen araştırmacıların, madde sayısı ve yapısı açısından kolaylık içeren ODÖ'yü farklı örneklemelerde geçerlik ve güvenilirlik açısından test ederek kullanabilirler.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, olimpizm, olimpik değer, geçerlik, güvenilirlik

Investigation of the Olympic Values Perceived by the Students of the Department of Physical Education and Sports Teaching in Terms of Different Variables

Abstract

The aim of this study is to examine perceived Olympic values of physical education and sport teaching (PETE) program students with respect to their gender, class level and following status of the Olympic games. By determining the validity and reliability of the Olympic Value Scale developed by Koenigstorfer and Preuss (2018) among Turkish physical education teacher candidates, it was compared according to gender, class, and the status of following the Olympic games. The participants of this study were to 146 PETE students from

different universities in Turkey. 64 of the participants were female (43.8%) and 82 of them were male (56.2%), 28 of the participants were first (19.2%), 22 were second (15.1%), 39 were third (26.7%), and 57 of them were final year students (39.1%), in addition, 80 of the participants (54.8%) reported that they followed the Olympic games, while the remaining 66 (45.2%) did not. Personal information form and OVS were used as data collection tools. The validity of the Turkish version of OVS determined with Confirmatory Factor Analysis, internal consistency coefficients were reported as 0.95 for success sub-dimension, 0.94 for anti-discrimination sub-dimension and 0.98 for friendship sub-dimension. As a result of the independent sample t-test, female participants reported that higher mean values in all subscales than men ($p<0.05$). According to ANOVA analysis and t-test results, class level and following the Olympics did not make a difference between the Olympic values they perceived. As a result, the fact that OVS is valid and reliable in physical education and sports teaching department students shows that when the highest score that can be obtained from a sub-dimension is evaluated, physical education and sports teachers have high level olympic values regardless of gender. Researchers who want to investigate Olympic values in different groups in the future can use the OVS, which is easy in terms of item number and structure, by testing it in terms of validity and reliability in different samples.

Keywords: Physical Education, sports, olympics, olympic value, validity, reliability

GİRİŞ

Spor, ulusların kendini ifade etmelerini sağlarken, spor organizasyonları; yeni spor branşlarının ve sporun bütün branşlarının tanınıp gelişmesi, ortak kültürel değerlerin oluşması, birçok milletin kendini gösterip, kültürel özelliklerini sergileyebilmesi için oldukça önemli bir zemini sunmaktadır (Kılıç, Yılmaz ve Şahin, 2009). Bu nedenle spor organizasyonları toplumların ilgi odağı haline gelmektedir. Dünyanın en büyük mega spor organizasyonu olan Olimpiyat Oyunları bu anlamda çok büyük bir öneme sahiptir. Farklı kültürlerin bir araya gelerek zenginlik oluşturduğu olimpiyat ve olimpizm spor alanında tüm toplumların ortak ürünüdür (Şenduran ve Donuk, 2009).

Modern Olimpiyat Oyunları, Pierre De Coubertin'in 1982 de ortaya koyduğu, günümüze kadar devam eden dünyanın sayılı organizasyonlarından biridir. Coubertin savaşların durdurulması nedeniyle; "tam amatör ruhla ve sportmence yarışmalar yapılmalı, çeşitli milletlerden insanlar, kültürler, örf ve adetler tanıtılmalı ve dünya savaşmaktan ziyade sevgi ve barış içinde olmalı" düşüncesiyle Olimpiyat felsefesini yerleştirmeye çalışmıştır (Şenduran ve Donuk, 2009; Güçlü, 2001). Coubertin Olimpizm felsefesini çok çeşitli anlatım biçimine nüfuz edebilir ve tek başına hiçbir ırka ya da çağa mal edilemez olarak tanımlamıştır (Güçlü, 2001). Bu yönleri ile Coubertin'in ortaya koyduğu Olimpizm, Olimpiyat'ın sadece spor, başarı ve yarışmadan ibaret olmadığını gösterir niteliktedir.

Coubert'in ortaya koyduğu bu temel misyon ve vizyon Uluslararası Olimpiyat Komitesince de benimsenmiş ve bu durumun yansımaları günümüzde kendini göstermektedir. Olimpik hareket, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin üst düzey otoritesi ve liderliği altında, çeşitli organizasyonları, sporcuları ve Olimpiyat Antlaşması tarafından yönlendirilmeyi kabul eden bireyleri kapsamaktadır (Koenigstorfer ve Preuss, 2018). Olimpiyat fikrinin amacı insan onurunun korunması ile ilgili barışçıl bir toplumu desteklemek amacıyla sporu insanlığın gelişimine hizmet ettirmektir (Girginov ve Parry, 2005). Uluslararası Olimpiyat Antlaşması (2017), olimpiyatları, değerlerine uygun olarak uygulanmasını, sporla gençlerin eğitilmesini, huzurlu ve daha iyi bir dünya kurulmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Olimpik Antlaşma da geçen "Olimpik eğitim programlarını her seviyede, okul ve üniversite programlarındaki Beden Eğitimi ve Spor derslerinde uygulayarak Olimpizmin temel ilkelerini ve değerlerini kendi ülkelerinde yaymak ve Ulusal Olimpik akademilerin ve Olimpik

Müzelerin kurulmasını ve Olimpik hareketle kültürel programların gerçekleştirilmesini desteklemek” görevi milli olimpiyat komitelerine aittir (Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2017).

Her ne kadar olimpiyat oyunları sadece performansa dayanan bir spor olgusunun üzerinde olarak tanımlanmış olsa da, aynı zamanda üst düzey sporcuların en iyi olmak için mücadele ettikleri bir platformdur (Şenduran, Şahin, Bastık, Gümüşdağ, 2012). Olimpiyat oyunları tüm ulusal milliyetçi değerlerin üstünde sporun doğasında bulunan barışçıl değerleri ve dostane ilişkileri yücelten bir özelliğe sahip olmalıdır (Reid, 2006). Fakat olimpiyat oyunlarının tarihi incelendiğinde, bu stratejiden uzaklaşarak 1956 Melbourne Olimpiyatları ve 1972 Münih Olimpiyatları sırasında yaşanan siyasi ve politik çatışmaların zirveye ulaştığı görülmektedir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 1988). Geçmişte yaşanan bu sorunların aşılması ve bireyin sadece psikomotor açıdan değil, duyuşsal ve bilişsel açıdan da önemine vurgu yapan ve bu alanlarda gelişimini destekleyen holistik olimpizmin fikrinin yayılması için farklı stratejiler önerilmiştir. Olimpiyat antlaşmasının gerekleri doğrultusunda, olimpizmin hedeflerine ulaşmasını sağlayabilmenin yolu eğitim ile mümkün olmaktadır (Atalay, 2004).

Olimpiyat konusunda çalışan araştırmacılar, olimpiyat hareketini belirli bir yaşam felsefesi olarak görmektedirler (IOC, 2017). Özellikle olimpiyat hareketi, kendisini olimpiyat fikrine dayanan bir olimpiyat değerler topluluğu olduğunu ifade etmektedir (Koenigstorfer ve Preuss,2018). Olimpizm, idealleri oluşturmada sporu bir eğitim biçimi olarak seçmektedir (Guttman,1992). Bu bağlamda okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri etkin rol almaktadır (Kılıç vd.,2009). Uluslararası Olimpiyat Akademisi 1988 ve 2000 olimpiyat oyun raporlarına göre Sydney ve Seul olimpiyatları öncesinde Avustralya ve Kore’de uygulanan eğitim çalışmalarında beden eğitimi ve spor öğretmenleri aktif katılım göstermişlerdir (Özbey ve Güzel, 2009). Binder (2001), olimpik değer eğitiminin teorik olarak müfredatta yer almasını önermektedir. Avustralya Olimpik Çalışmalar Merkezi çalışmalarıyla lisans ve lisansüstü derslerde olimpiyat konulu dersler eklemiştir (Malone, 2006).Araştırmalara göre olimpiyat değerlerine ilişkin iki bakış açısı sunulmuştur. Birincisi olimpik hareketin belirli değerleri temsil etmesi gerektiği, ikincisi; insanların olimpiyat hareketi ile ilgili belli değerleri ilişkilendirebilmeleridir (Koenigstorfer vePreuss, 2018). Bu bakış açısı bireylerin değer algısını yansıtmaktadır. Özellikle olimpiyat değerlerinin, beden eğitimi ve spor dersi içeriğinde sunulmasının önemi düşünüldüğünde bu dersi yürütmekle sorumlu öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının değer algıları ön plana çıkmaktadır.

Olimpiyat değerleri farklı araştırmacılarca farklı şekillerde ele alınmıştır. Olimpiyat değerleri çoğunlukla felsefe, sosyoloji ve antropoloji açısından araştırılmıştır. Chatziefstathiou (2005), çalışmasında eşitlik, mükemmellik, adil oyun, amatörlük ve profesyonellik, evrenselcilik, enternasyonalizm ve çok kültürlülük değerlerine odaklanmıştır. Parry (2006) ise olimpik değerler ile ilgili etik konular hakkında ilkeli yargıda bulunmaya çalışmıştır. Parry (2006), aynı zamanda bireysel uyumlu insani gelişme, mükemmellik ve başarı, rekabette çaba gösterme, karşılıklı saygı, adalet, eşitlik, kalıcı insan ilişkileri, uluslararası barış, hoşgörü ve anlayış ilkelerini desteklemiştir. Edgar ve diğerlerinin (1999) yaptığı, katılımcıların olimpiyat oyunları ile olan ilişkilerine ve olimpiyat oyunları için önemlerine göre niteliklerini değerlendirdiği çalışmada, arkadaşlık, çaba, evrensellik, adil rekabet, katılım, çok kültürlülük, şenlik ve huzur, yüksek ilişkilendirme puanlarına sahip çıkmıştır. Bu araştırmacıların

önerdikleri dört temel boyut: umut, ilham, dostluk ve adil oyun, çaba sarfetme' dir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, olimpizm felsefesi ve olimpiyat oyunlarına ilişkin değerler üzerinde bir konsensüs oluşmaması, bu konuda oluşan karmaşıklığı azaltmak ve olimpiyat değerlerini farklı ortamlarda uygulanmasını arttırmak için olimpiyat değer boyutlarını oluşturmuştur. 2012 yılında yapılan bu düzenlemede boyutlar; mükemmellik, dostluk ve saygı olarak yeniden revize edilmiştir. (IOC, 2012). Bu bağlamda olimpik değerlere yönelik bireylerin algılarının tespiti için en kapsamlı çalışma Koenigstorfer ve Preuss (2018) tarafından hazırlanan Olimpik Değer Ölçeği (OVS); birinci ve ikinci ön çalışması beş kıtadan toplamda 561 katılımcı, üçüncü ön çalışma İngiltere'den 807 katılımcı ve dördüncü ön çalışması ise uluslararası 487 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Aynı araştırma da Amerika Birleşik Devletleri (ABD) 1133 katılımcı, Almanya'da 1149, toplamda ise 562 olimpiyat uzmanı ve 3576 katılımcıyı kapsayan veriler ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle ölçme aracı, başarı, arkadaşlık ve ayrımcılık karşıtlığı olarak belirlenen üç alt boyutta bireylerin olimpiyat değerlerinin düzeyini tespit etmek için kullanılmaktadır

2021 yılında düzenlenecek, normal zamanı ise 2020 yılının Yaz ayları olan Yaz Olimpiyat Oyunlarının adayları arasında yer alan şehirlerden birisi İstanbul olmasına karşın, Uluslararası Olimpiyat Komitesi oyunların Tokyo şehri tarafından düzenlenmesine karar vermiştir. Bu durum Türkiye'de spora, fiziksel aktivite ve olimpiyat gibi konulara ilişkin bireylerin, özellikle de sporun alt disiplinlerinde ihtisas sahibi olan ya da bu eğitimden geçen bireylerin değerlerinin anlaşılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Özellikle pedagojik açıdan sporun en özel paydaşları arasında yer alan beden eğitimi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının algıladıkları Olimpik değerler büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerde değer kavramının ise, hizmet öncesi dönemde büyük ölçüde gelişim göstermesi, konunun bu örneklem üzerinde araştırılmasını daha da özel kılmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı Koenigstorfer ve Preuss'un (2018) çalışmasında geliştirdikleri Olimpik Değer Ölçeği'nin Türk beden eğitimi öğretmen adayları arasında geçerlik ve güvenilirliğini tespit ederek, cinsiyet, sınıf, olimpiyat oyunlarını takip etme durumlarına göre karşılaştırmaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada bağımlı değişkenlerde oluşan farklılıkların nedenlerinin katılımcı grubun özelliklerini temsil eden bağımsız değişkenlerden kaynaklanıp kaynaklanmadığını inceleyen nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012) Bu bağlamda ölçme aracı olan Olimpik Değerler Ölçeği'nin alt boyutları bağımlı değişkenleri oluştururken, cinsiyet, sınıf düzeyi ve olimpiyat oyunlarını takip etme durumu bağımsız değişkenlerdir. Araştırmanın yürütülmesi için Eskişehir Teknik Üniversitesinden Etik Kurul onayı alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayandırılmış ve tüm katılımcılar onam formunu doldurduktan sonra araştırmaya dahil olmuşlardır.

Çalışma Grubu

Türkiye'de 7 coğrafi bölgede yer alan ve bölgesindeki en fazla öğrenci yoğunluğuna sahip beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencileri davet edilmiştir. Katılımcıların

seçiminde pandemi sürecinden dolayı ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya toplam 153 üniversite öğrencisi katılmış, veri toplama aracında boşluklar bırakan 7 tane öğrenci, araştırmacılar tarafından çıkarılmıştır. Analizlere dahil edilen verileri sağlayan toplam 146 katılımcının 64'ü kadın (%43.8), 82'si erkektir (%56.2). Katılımcıların 28'i birinci (%19.2), 22'si ikinci (%15.1), 39'u üçüncü (%26.7), 57'si ise son sınıf öğrencisi (%39.1) olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların 80'i (%54.8) olimpiyat oyunlarını takip ettiğini geri kalan 66'sı (%45.2) ise takip etmediklerini raporlamıştır.

Nunally (1978) nicel bir araştırma için gerekli örneklem sayısının ölçme aracında var olan madde sayısının on katı olması gerektiğini belirtmiştir. Bu bilgi ışığında araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin sayısının yeterli olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplamak için Türkiye'nin farklı bölgelerindeki katılımcılara ulaştırmak amacıyla, elektronik anket formu oluşturulmuştur. Bu form e-posta ve bazı sosyal medya platformları aracılığıyla katılımcılara ulaştırılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Literatür taraması dahilinde ve araştırmacılar tarafından tasarlanan bu form; yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi ve olimpiyat oyunları takibi değişkenlerini içeren kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Olimpik Değer Ölçeği

Olimpik Değer Ölçeği, Koenigstorfer ve Preuss (2018) tarafından geliştirilen bir ölçme aracıdır. Olimpik değer ölçeğini geliştirmek ve doğrulamak için 6 farklı protokol uygulanmıştır. Birinci ön çalışmada madde havuzu oluşturulmuş, ikinci çalışmada uygulanabilirlik derecelerine dayalı olarak öge sayısı azaltılmış, üçüncü ön çalışmada açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmış, dördüncü ön çalışmada ise çeşitli katılımcılara anket yapılmıştır. Olimpik değer ölçeğine son halini vermek için iki ana çalışma yapılmıştır. İkinci ana çalışmada Alman örneği için ölçek tekrarlanmıştır. Üç faktör 12 maddeden oluşan Olimpik Değer Ölçeği(ODÖ); çeşitliliğin değerlendirilmesi (ayrımcılık karşıtı, çeşitlilik, eşitlik, tolerans), diğerleriyle dostane ilişkiler (kardeşlik, dostluk, anlayış, diğerleriyle sıcak ilişkiler), rekabette başarı(başarı, bireyin en iyisini yapması, rekabet, başarı) maddelerinden oluşmaktadır. Ön çalışmaları (1.,2. ve 4. ön çalışma) beş kıtada farklı milletlerden katılımcılar ile yapılmış olup, 3. ön çalışma ve iki ana çalışma İngiltere, Almanya, ABD'nin katılımıyla gerçekleşmiştir. 12 maddeli ve 3 faktörlü ODÖ modeli için uyum indeksi ki kare (x^2) değeri 144.82, anakütlerdeki tahmini uyum ölçüsü [root mean square error of approximation (RMSEA)] .040, değişkenler arası ilişkinin olmadığını gösteren [comparative fit index (CFI)] değeri .99, örneklem büyüklüğünü ortadan kaldırmak için kullanılan [tucker-lewis index (TLI)] istatistik değeri .99 çıkmıştır. Tüm standartlaştırılmış hedef yüklemeleri 0.76 nın üzerinde olup, faktör korelasyonları .50 ile .80 arasındadır. Tüm faktör güvenilirlikleri .88 ile .92 arasında bulunmuştur. Bu istatistik veriler, ölçme aracının istenilen gizil değişkeni ölçmede başarısını ortaya koymaktadır.

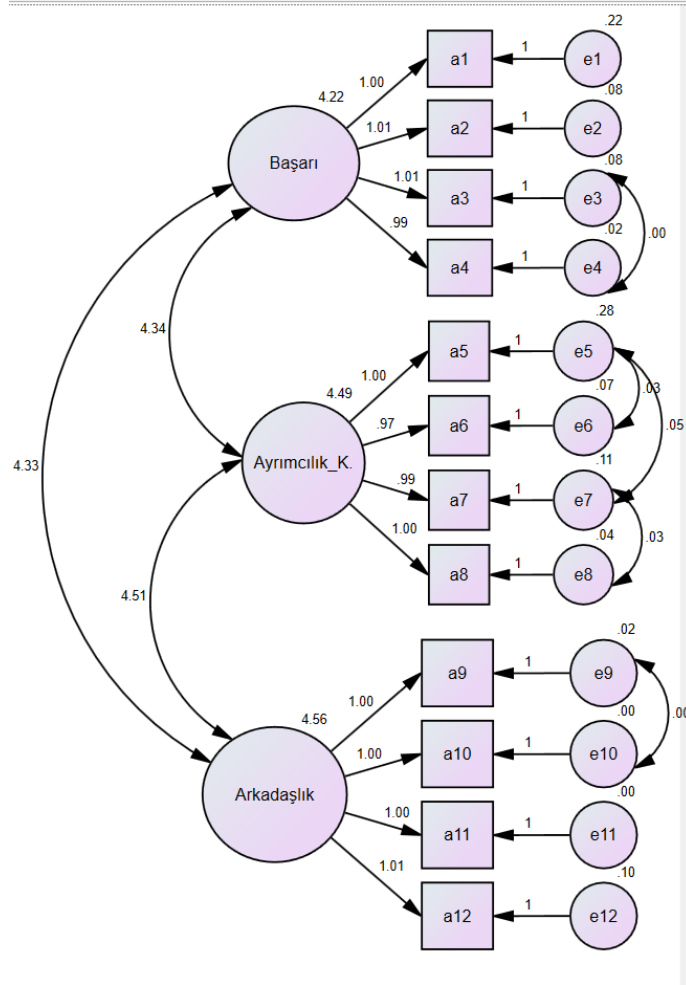
Bu araştırmada ölçme aracının kullanılabilmesi için geçerlik ve güvenilirliği test edilmiştir. Ölçme aracının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü öğrencilerinden oluşan bir örneklemede Türkçe'ye uyarlanması için DFA modelinde incelenen indekslere ilişkin bulgular ve referans değerler Tablo 1'de görölmektedir.

Tablo 1. Doğrulamalı faktör analizine ilişkin bulgular

Uyum İndeksleri	Referans Değerler	Bulgular	Kaynak
X^2/df	$0 \leq X^2/df \leq 5$	1.789	Tabachnick ve Fidel, 2001
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.074	Browne ve Kudeck, 1993; Çelik ve Yılmaz, 2013
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.10$	0.003	Hu ve Bentler, 1999
RMR	$0 \leq RMR \leq 0.10$	0.014	Kline, 2005
NFI	$0.90 \leq NFI \leq 1.00$	0.988	Steiger, 2007
NNFI	$0.90 \leq NNFI \leq 1.00$	0.992	Steiger, 2007
CFI	$0.90 \leq CFI \leq 1.00$	0.995	Raykov ve Marcoulides, 2000
GFI	$0.90 \leq GFI \leq 1.00$	0.921	Hooper vd., 2008

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların sağladığı veriler ışığında yürütölen DFA sonucunda modelin anlamlılık oranı $p=0.001$;ki kare değerinin serbestlik derecesine oranı (x^2/sd) 1.789; RMSEA değerı 0.074; standardize edilmiş ortalamaların karekökü [standardized root mean square residual(SRMR)] değerı 0.003; ortalamaların karekökü [root mean square residual (RMR)] değerı 0.014; uyum indeksi (NFI) değerı 0.988; normlaştırılmış uyum indeksi (NNFI) değerı 0.992; karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) değerı 0.995; uyum iyiliği indeksi GFI değerı 0.921 olarak tespit edilmiştir. Tabachnick ve Fidel (2001) ki-kare'nin serbestlik derecesine oranının, modelin anlamlı olduğu durumlarda 3'ten küçük olmasının modelin kabul edilebilir uyuma sahip olduğunu belirtmişlerdir. Browne ve Kudeck (1993) ile Çelik ve Yılmaz (2013) RMSEA değerinin 0.05'ten küçük olmasının modelin mükemmel uyumluluğunu işaret ederken, 0.06-0.08 arasında olmasının ise kabul edilebilir uyumu işaret ettiğini belirtmişlerdir. Fan ve Sivo'ya (2005) göre SRMR değerinin 1'den küçük olmasının kabul edilebilir, 0.05'ten küçük olmasının ise mükemmel uyumu gösterir. NFI, NNFI, CFI ve GFI değerlerinin 0.90 – 1.0 arasında olması test edilen modelin kabul edilebilir değerlerini yansıtmaktadır (Steiger, 2007; Raykov ve Marcoulides, 2000; Hooper vd., 2008). Son olarak RMR değerinin 0 – 0.10 arasında olmasıda test edilen modelin uyumunu işaret eden bir başka gösterge dir (Kline, 2005). Bu bulgular ışığında DFA ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü öğrencilerinden oluşan bir örneklemede Türkçe'ye uyumu test edilen ODÖ'nün tüm indekslerinin tamamının iyi ve kabul edilebilir seviyede olduğu görölmektedir.

Analizler yürütölrken AMOS programının indekslerin iyileştirilmesine yönelik sağladığı geri bildirimler ışığında başarı alt boyutunda yer alan 3 ve 4. maddeler; ayrımcılık karşıtlığı alt boyutunda yer alan 5 ve 6. maddeler; 5 ve 7. maddeler ile 7 ve 8. maddeler arasında; arkadaşlık altboyutunda ise 9 ve 10. maddeler arasında toplamda 5 adet model modifikasyonu yapılmıştır. Test edilen model şekil 1'de sunulmuştur. Modelde yer alan örtük değerkenlere ait hata varyanslarının tamamının 0.90'dan küçük olduğu görölmektedir.

Şekil 1. Olimpik Değerler Ölçeği'ne ait doğrulayıcı faktör analizinin yapısal modeli

DFA sonrasında yürütülen Cronbach Alpha değerine bağlı güvenilirlik analizleri sonucunda ise iç tutarlık katsayıları başarı altboyutu için 0.95, ayrımcılık karşıtlığı altboyutu için 0.94 ve arkadaşlık alboyut için 0.98 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular ODÖ'nün güvenilirliğini temsil etmektedir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada ölçme aracının geçerliğinin tespiti için Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Analizler SPSS 24 ve AMOS 23 programları kullanılarak yürütülmüştür. Ölçeğin yapı, kapsam, güvenilirlik, geçerlik, iç tutarlılık ve uyum indekslerinin sınaması yapılarak istatistiksel testler ve formül hesaplamalarından yararlanılmıştır. Bağımsız değişkenlere dayalı bağımlı değişkenler arasındaki muhtemel farklılıkların tespiti için t-testi ve tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) faydalanılmıştır. Analizler seçilmeden önce normal dağılımlar Kolmogorov-Smirnov testi ile tespit edilmiştir ($p>0.05$). ANOVA testi için ise normal dağılım varsayımının yanında varyans homojenliği de Levene testi ile tespit edilmiştir ($p>0.05$).

BULGULAR

Katılımcıların cinsiyet değişkeninin ODÖ alt boyutları üzerinde oluşturduğu farklılıkları anlamak için yürütülen ve her alt boyut için anlamlı farklılıklar içeren bağımsız gruplarda t-

testi analizi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur ($p < 0.05$). Tablo 2’de raporlandığı üzere her üç alt boyutta da kadınlar erkeklere göre daha yüksek ortalama değerlere sahiptirler. Bir başka ifade ile kadın katılımcılar erkeklere göre yüksek bir şekilde olimpik değerlerin başarı, ayrımcılık karşıtlığı ve arkadaşlık anlamı taşıdığını raporlamaktadırlar.

Tablo 2. Cinsiyet değişkenine göre algılanan olimpik değerler arasındaki farklar

Değişkenler	Cinsiyet	\bar{x}	ss	p
Başarı	Kadın	19.46	8.17	0.22
	Erkek	16.30	8.19	
Ayrımcılık Karşıtlığı	Kadın	19.23	8.47	0.26
	Erkek	16.10	8.25	
Arkadaşlık	Kadın	19.18	8.58	0.28
	Erkek	16.04	8.39	

Araştırmada ele alınan bir başka bağımsız değişken ise katılımcıların sınıf düzeyidir. Sınıf düzeyinin ODÖ’nün alt boyutları üzerinde oluşturduğu etkinin incelenmesinde tek yönlü ANOVA testinden faydalanılmıştır. Elde edilen test sonuçları hiç bir alt boyutta sınıf değişkeninin farklı düzeylerdeki katılımcılar için algılanan olimpik değerleri farklılaştırmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen değerler ve anlamlılık düzeyi Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf değişkenine göre algılanan olimpik değerler arasındaki farklar

Değişkenler	Sınıf Düzeyi	\bar{x}	ss	df	F	p
Başarı	1	16.57	8.42	4,145	1.025	0.396
	2	20.31	7.47			
	3	16.64	7.72			
	4	17.94	8.87			
Ayrımcılık Karşıtlığı	1	16.42	8.39	4,145	1.037	0.391
	2	20.40	7.68			
	3	16.41	8.06			
	4	17.59	8.97			
Arkadaşlık	1	16.35	8.40	4,145	0.999	0.410
	2	20.50	8.15			
	3	16.61	7.86			
	4	17.31	9.24			

Sınıf düzeyine benzer şekilde katılımcıların olimpiyat oyunlarını takip etme durumları da algıladıkları olimpik değerler arasında bir farklılık oluşturmamıştır. Bu sonucun elde edilmesinde yürütülen bağımsız gruplarda t-testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Olimpiyat oyunları takip durumudeğişkenine göre algılanan olimpik değerler arasındaki farklar

Değişkenler	Takip Durumu	\bar{x}	ss	p
Başarı	Ediyor	18.45	8.44	0.22
	Etmiyor	16.77	8.10	
Ayrımcılık Karşıtlığı	Ediyor	18.33	8.76	0.17
	Etmiyor	16.43	8.03	
Arkadaşlık	Ediyor	18.28	8.77	0.18
	Etmiyor	16.37	8.30	

TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin olimpik değerler düzeylerinin cinsiyet, sınıf seviyesi, olimpiyat takibi değişkenlerine göre farklılık gösterme durumunun

incelendiği bu araştırmanın iki ana bulgusu bulunmaktadır. Bunlardan ilki Koenigstorfer ve Preuss (2018) tarafından geliştirilen üç faktörlü ODÖ'nün doğrulayıcı faktör analizi sonuçları çerçevesinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinde geçerli, Cronbach alfa katsayısına göre ise güvenilir bir ölçme aracı olduğudur. Beden eğitiminin olimpiik değerlerin genç kuşaklara aktarılmasında önemli bir zemin olmanın yanında fonksiyonlara da sahip olması bu ölçme aracının önemini ortaya koymaktadır (Parry, 1998). İkinci önemli bulgu ise kadın katılımcıların her bir alt boyutta erkek katılımcılara göre anlamlı ve daha yüksek düzeyde olimpiik değer algısına sahip olmalarıdır.

Her ne kadar literatür incelendiğinde olimpiik değerlerin karşılaştırılmasında cinsiyetler arası farklılıkları incelemiş bir çalışmaya rastlanmasada spor değerlerinin araştırıldığı çalışmalar literatürde mevcuttur. Bu araştırmalardan bir tanesi olan Lee, Whitehead ve Balchin (2000) tarafından on beş farklı spor değerini içeren araştırma, bu araştırmada kullanılan ODÖ'nün alt boyutlarına ilişkin maddeleri de kapsamaktadır. Adölesanlar ile yürüttükleri araştırmaları sonucunda erkeklerin yarışma ve başarı güdüsüne yönelik değerlerde anlamlı ve daha yüksek puanlar elde ettikleri raporlanırken, arkadaşlık, sportmenlik, tolerans gibi duyuşsal kazanımları niteleyen değerler açısından bu bulgular tam tersini işaret etmektedir. Benzer şekilde bir diğeri araştırma da ise Suksy ve Mahauskien (2014), Olimpiik değer eğitiminin etkililiğini incelenen araştırmaların kadın sporcuların erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek düzeyde sosyal davranış değerlerine sahip olduklarını ve bu durumun sadece kendi takım arkadaşları ile değil aynı zamanda diğeri takım bireyleri için de geçerli olduğunu raporlamışlardır. Bu iki araştırmanın bulguları arkadaşlık ve ayrımcılık karşıtlığı alt boyutlarında elde edilen bulgular ile paralellik gösterirken, başarı ya da yarışma güdüsü gibi içeriklere sahip değerler açısından erkek katılımcıların daha yüksek skorlar elde ettiklerini vurgular niteliktedir. Başarı alt boyutunda literatürde yer alan bu iki temel araştırma ile oluşan farklılık Cooky ve Messner'in (2018) spor katılımında cinsiyetler arası farklılıkların her geçen sene azalması, kız çocuklarının gittikçe aile ve çevrelerinde destek alarak daha geçmişte erkekler tarafından domine edilen spor branşlarına katılmaları ile açıklanabileceği gibi bu spor branşlarında kız çocukları ve kadınların spor ortamının gerektirdiği fiziksel becerileri göstererek kazanma güdüsüne sahip olmalarının artık toplumlarca da desteklenen bir olgu olması olabilir (Cooky, 2010).

Ayrımcılık karşıtlığı gibi duyuşsal alanı temsil eden olimpiik değerler açısından kadın katılımcıların erkeklere göre daha yüksek ortalama değerlere sahip olmaları ise özellikle başta Uluslararası Olimpiyat Komitesi olmak üzere, ulusal düzeyde olimpiyat komiteleri, devlet organları, dernek ve kuruluşlarca kız çocukları ile kadınların spor ortamından ayrıştırılmasının önüne geçmek amacıyla yürütölen çalışmalar olabilir (Cunningham, 2008; Culver vd., 2019). Bu çalışmalar kadınların spor ortamında daha bilinçlenmelerine ve ayrımcılığın her türüne karşı erkeklere göre daha yüksek düzeyde duyarlılık göstermelerinin önünü açan bir etmen olarak yorumlanabilir (Hargreaves ve Anderson, 2014). Arkadaşlık değerinin ayrımcılık karşıtlığı ile doğrudan ilişkili ve ayrımcılık karşıtlığı gibi duyuşsal alanı temsil eden bir değer olması bu alt boyuttan elde edilen değerlerin erkek ve kadınlarda benzer olması ile ilişkili olarak düşünölebilir.

Öte yandan, herhangi bir anlamlı farklılığın tespit edilemediği değışkenler ise sınıf düzeyi ve olimpiyat oyunlarını takip etme durumudur. Katılımcıların tamamının beden eğitimi ve spor

öğretimi programına tabi olmaları ve bu program içeriklerinde olimpiyat oyunlarına ilişkin ders içeriklerinin tüm katılımcıların için benzer olması ve sınıf düzeyi arttıkça olimpiyatlara özgü bir ders içeriğinin programlarda yer almaması bu durumun nedenlerinden birisi olarak değerlendirilebilir (YÖK, 2018). Bu programda yer alan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sporcu geçmişine sahip olmaları, olimpiyat oyunları olmasa da çeşitli spor branşlarını takip ettikleri varsayımını beraberinde getirmektedir. Bu durumda olimpiyat oyunlarının takip edilmesine yönelik olan değişkenin algılanan olimpik değerler üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmaması ile ilişkilendirilebilir.

Bu araştırmanın ilk önemli sonucu olan ODÖ'nün beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinde geçerli ve güvenilir bulunması, bu ölçme aracı ile gelecekte yürütülecek araştırmalar açısından önemli bir başlangıcı temsil etmektedir. Gelecekte olimpik değerleri farklı gruplarda araştırmak isteyen araştırmacıların, madde sayısı ve yapısı açısından kolaylık içeren ODÖ'yü farklı örneklerde geçerlik ve güvenilirlik açısından test ederek kullanabilirler. Bunun yanında antrenörler, öğretmenler, sporcular ve öğrencilerde spor değerlerinin öğretilmesi son yıllarda önemli bir olgu haline gelmiştir (Koh, Ong ve Camire, 2016) ve bu amaçla geliştirilen program etkililiklerinin değerlendirilmesi açısından bu ölçme aracı önemli olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, bir alt boyuttan elde edilebilecek en yüksek puan değerlendirildiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetten bağımsız olarak yüksek düzeyde olimpik değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu ışığında bir diğer öneri ise, gelecekte yürütülecek araştırmalarda, beden eğitimi dersi yürütme sorumluluğuna sahip öğretmenlerinde olimpik değerler açısından özellikle eğitim geçmişleri çerçevesinde değerlendirilmesidir. Bu araştırmanın en büyük sınırlığı katılımcı sayısı olarak değerlendirilebilir. Bu durumun en temel sebebi ise pandemi sürecinde uzaktan veri toplama zorunluluğudur.

KAYNAKLAR

Atalay M. (2004). *Uluslararası olimpik akademide (IOA) görev alan çeşitli ülke temsilcilerinin dünyada olimpizm düşüncesinin yaygınlaştırılmasına yönelik görüşlerinin analizi ve türkiye için bir Değerlendirme* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Binder, D.(2001). Olympism revisited as Context for Global Education: Implactions for Physical Education. *Quest*, 53, p:14-34.

Browne, M. W., ve Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit*. In K. A. Bollen ve J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136–162). Newbury Park, CA: Sage.

Chatziefstathiou, D. (2005). *The Changing Nature of the İdeology Of Olympism İn The Modern Olympic Era* (Doktora Tezi). Loughborough University, Loughborough.

Cooky, C. (2010). Understanding popular culture images of “girl power!” and sport. *Learning culture through sports: Perspectives on society and organized sports*, 210-226.

Cooky, C., ve Messner, M. A. (2018). *No slam dunk: gender, sport and the unevenness of social change*. Rutgers University Press.

- Culver, D. M., Kraft, E., Din, C., ve Cayer, I. (2019). The alberta women in sport leadership project: a social learning intervention for gender equity and leadership development. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 27(2), 110-117.
- Cunningham, G. B. (2008). Creating and sustaining gender diversity in sport organizations. *Sex roles*, 58(1-2), 136-145.
- Çelik, H.E. ve Yılmaz, V. (2013). *LISREL 9.1 ile Yapısal Eşitlik Modellemesi*: İstanbul: Anı Yayınları.
- Edgar, Dunn ve Company. (1999). *Olympic global brand assessment and marketing plan*. Typoscript. Lausanne: IOC.
- Fan X, Sivo SA. (2005). Sensitivity of fit indexes to misspecified structural or measurement model components: rationale of two-index strategy revisited. *Struct Equation Modeling*, 12(3), 343-67.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., ve Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-hill.
- Girginov V.,ve Parry J. (2005), *The olympic games explained*. Abingdon: Routledge.
- Guttman A. (1992). The olypmptic: a history of the modern games, university illinois press. 15. 01.2021 tarihinde <https://books.google.com.tr/books> adresinden erişildi.
- Güçlü, M. (2001). Olimpiyat oyunları ve sponsorluğu. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 223-229.
- Hargreaves, J., ve Anderson, E. (Eds.). (2014). *Routledge handbook of sport, gender and sexuality*. Routledge.
- Hooper, D., Coughlan, J., ve Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Hu, L. T., ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55.
- IOC .(1988). Offical report of the Seul. Lausanne: IOC.
- IOC .(2000). Offical report of the Sydney. Lausanne: IOC.
- IOC. (2012). Olympism and the olympic movement. Lausanne: IOC.
- IOC.(2017). Olympic Charter, Lausannne: IOC.
- IOC.(2017a). Olympic Charter. Lausanne: IOC.
- Kılıç, H., Yılmaz, S., Şahin, İ. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyatlar hakkındaki farkındalığı. *Hacettepe journal of Sport Sciences*, 20(2), 51-58.

- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd.ed.). New York: The Guilford Press
- Koenigstorfer, J., Preuss, H. (2018). Perceived values in relation to the olympic games: development and use of the olympic value scale. *European sport management Quarterly*. DOI: 10.1080/16184742.2018.1446995.
- Koenigstorfer, J., Preuss H. (2018). Perceived values in relation to the olympic games: development and use of the olympic value scale. *European Sport Management Quarterly*, 18:5, 607-632. DOI: 10.1080/16184742.2018.1446995.
- Koh, K. T., Ong, S. W., ve Camiré, M. (2016). Implementation of a values training program in physical education and sport: perspectives from teachers, coaches, students, and athletes. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(3), 295-312.
- Lee, M. J., Whitehead, J., ve Balchin, N. (2000). The measurement of values in youth sport: development of the youth sport values Questionnaire. *Journal of sport and exercise psychology*, 22(4), 307-326.
- Malone, F.(2006), Australian Olympic Education, 8th.Joint International Session For President or Directors of National Olympic Academies and Officials of National Olympic Committees, 23-30May 2006, Greece, Publish by IOA.
- Marxen R.,(2007) “*National olympic academy of Germany: olympic education*”, publish by IOA, 8th.Joint International Session For President or Directors of National Olympic Academies and Officials of National Olympic Committees, 23-30May 2006, Greece, Publish by IOA, p.49-70.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Özbey, S., ve Güzel, P. (2009). Uzun dönemli olimpiik eğitim programlarının incelenmesi. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*. 20(4), 117-131.
- Parry J. (2006). Sport and olympism: universals and multiculturalism. *Journal of The Philosophy of Sport*, 33, 188-204.
- Parry, J. (1998). Physical education as Olympic education. *European Physical Education Review*, 4(2), 153-167.
- Raykov, T., ve Marcoulides, G. A. (2000). A method for comparing completely standardized solutions in multiple groups. *Structural equation modeling*, 7(2), 292-308.
- Reid ,H.L,(2006). Olympic sport and its lessons for peace. *Journal of the Philosophy of Sport*, 33(2), 205-214, DOI: 10.1080/00948705.2006.9714702
- Steiger, J. H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 893-898.

Suksy, S., ve Mahauskien, D. (2014). Effects of an integrated Olympic education program on adolescent athletes' values and sport behavior. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 42(5), 811-821.

Şenduran, F., ve Donuk, B. (2009). Beden eğitimi öğretmenleri ve akademisyenlerin olimpiyat oyunları hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 20(2), 40-50.

Şenduran, F., Şahin, S., Bastık, C., Gümüşdağ, H. (2012). Toplumdaki bireylerin olimpiyat oyunları hakkında yaklaşımları. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 105-117.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th ed.). New York: Allyn and Bacon

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK). (1988). *Olimpik hareket*. İstanbul: Hürriyet Gazetesi Matbaası.

YÖK 2018. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı, Ankara: YÖK.